

Верховний
Суд

Розкриття принципу добросовісності у справах про неплатоспроможність фізичних осіб

Володимир ПОГРЕБНЯК

суддя Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду,
доктор юридичних наук

Особливості провадження у справах про неплатоспроможність (банкрутство) фізичної особи

Особливості провадження у справах про неплатоспроможність (банкрутство) фізичної особи

КОМПЛІМЕНТАРНІСТЬ

1. Боржник ініціює конкурсний процес відносно себе

2. *Discharge* або “*wipe out*” – звільнення боржника від певного обсягу боргових зобов'язань внаслідок належної реалізації конкурсного процесу (частина четверта статті 129 КУзПБ).

Процесуально-правова добросовісність фізичної особи-боржника

Добросовісність боржника як умова часткового звільнення від боргів

- на відносно ранніх етапах застосування господарськими судами положень книги п'ятої КУзПБ увага арбітражних керуючих та суддів концентрувалася на процесуальній або навіть процедурній стороні добросовісності поведінки фізичної особи
- у цей період привернув до себе увагу елемент, покликаний пролити світло на актуальний економічний стан справ боржника – фізичної особи, який заявляє про свою неплатоспроможність - декларація про майновий стан боржника за останні три роки
- у постанові від 26 травня 2022 року у справі № 903/806/20 Касаційний господарський суд у складі Верховного Суду, зокрема визнав добросовісність боржника – фізичної особи в якості визначального критерію оцінки підстав, з якими положення КУзПБ пов'язує можливість альтернативного вирішення господарським судом питання щодо подальшого руху справи

Добросовісність боржника як умова часткового звільнення від боргів

Постанова КГС у складі ВС від 18.01.2024 у справі № 911/2308/23

До боржника - фізичної особи КУзПБ установлює спеціальні вимоги щодо його добросовісності, як запоруку досягнення компромісу між сторонами стосовно погашення боргів, що має ґрунтуватися на поступках кредиторів та сумлінній співпраці боржника з керуючим реструктуризацією і кредиторами, а також на його відкритій взаємодії з судом, яка полягає у добросовісному користуванні процесуальними правами та сумлінному виконанні процесуальних обов'язків.

Добросовісність боржника як умова часткового звільнення від боргів

Постанова КГС у складі ВС від 18.01.2024 у справі № 911/2308/23

Обставини, які свідчать про недобросовісність боржника, зокрема неподання ним повної і достовірної інформації про власне майно, доходи і витрати та членів його сім'ї, приховування боржником власних активів тощо, які також є підставами для закриття провадження у справі про неплатоспроможність згідно з частиною 7 статті 123 КУзПБ, не визначені підставами для відмови у відкритті провадження у справі про неплатоспроможність. Адже відповідні обставини підлягають ретельному дослідженню судом за наслідком відкриття провадження у справі про неплатоспроможність, розгляду звіту про результати перевірки декларації боржника, оцінки інших наданих ним доказів тощо

Процесуально-правова добросовісність фізичної особи-боржника

Чи свідчить нелегальне або легальне перебування фізичної особи-боржника, який ініціює провадження про власну неплатоспроможність (банкрутство), закордоном про її процесуально-правову недобросовісність?

Матеріально-правова добросовісність фізичної особи-боржника

Пов'язані поняття:

1. Особливості провадження про неплатоспроможність банкрутство фізичної особи

1.1. «Вікно можливостей» для ініціювання конкурсного процесу

1.2. Добросовісність боржника як умова звільнення від боргів

2. Процесуально-правова добросовісність

3. Матеріально-правова добросовісність

3.1. Службові порушення, що призвели до завдання шкоди державі, проте які не мають ознак кримінального правопорушення

3.2. Позови банку до пов'язаних з банком осіб після набуття державою права власності на акції системно важливого банку

3.3. Інші випадки, пов'язані з можливою матеріально-правовою недобросовісністю фізичної особи-боржника (в т.ч. делікти)

Матеріально-правова добросовісність фізичної особи-боржника

Абзац другий частини другої статті 6 Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень»

У разі встановлення в діях посадової, службової особи державного органу складу кримінального правопорушення за обвинувальним вироком суду щодо неї, який набрав законної сили, державні органи в установленому законодавством порядку реалізують **право зворотної вимоги (регресу) до такої особи** щодо відшкодування збитків, завданих державному бюджету, у розмірі виплаченого відшкодування, якщо інше не встановлено законодавством.

Абзац четвертий частини другої статті 6 Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень»

За результатами службового розслідування державні органи та органи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, у місячний строк можуть звернутися до суду з позовною заявою про відшкодування збитків, завданих державному бюджету, з пред'явленням зворотної вимоги (регресу) у розмірі виплаченого відшкодування до посадових, службових осіб таких органів, винних у завданні збитків (крім відшкодування виплат, пов'язаних із трудовими відносинами та відшкодуванням моральної шкоди).

Матеріально-правова добросовісність фізичної особи-боржника

Абзаци 58 – 61 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»

Банк після укладення договору купівлі-продажу акцій досліджує проведені банком операції на предмет збитковості і протиправності; правочини (договори), які були вчинені (укладені) протягом одного року до дня прийняття рішення Національного банку України, - на предмет нікчемності відповідно до підстав, встановлених частиною третьою статті 38 цього Закону; правочини (договори), вчинені (укладені) банком з пов'язаними особами та/або в інтересах пов'язаних осіб, та/або на їх користь протягом трьох років до дня прийняття рішення Національного банку України, - на предмет нікчемності відповідно до підстав, встановлених частиною третьою статті 38 цього Закону. **У разі виявлення шкоди (збитків), завданої банку, такий банк звертається з вимогою про відшкодування шкоди (збитків), завданої банку, до:**

пов'язаної з банком особи та/або іншої особи, рішеннями, діями (в тому числі вчиненими правочинами, операціями, укладеними договорами) та/або бездіяльністю якої завдано шкоди (збитків) банку;

та/або пов'язаної з банком особи, та/або іншої особи, яка внаслідок таких рішень, дій (в тому числі правочинів, операцій, договорів) або бездіяльності прямо чи опосередковано отримала майнову вигоду.

Такі особи, у разі якщо шкоду (збитки) було завдано внаслідок спільного прийняття рішення, вчинення спільної дії чи бездіяльності, несуть солідарну відповідальність.

Матеріально-правова добросовісність фізичної особи-боржника

Чи свідчить ухилення фізичної особи-боржника від погашення «задавненої» заборгованості за кредитним договором про його недобросовісність?

Чи вважається добросовісним боржник у деліктному зобов'язанні, не пов'язаному із завданням шкоди здоров'ю чи життю фізичної особи або з вчиненням кримінального правопорушення?

Чи вважається добросовісним боржник, боргові зобов'язання якого виникли внаслідок вчинення ризикових правочинів, зокрема участі в азартних іграх?

Матеріально-правова добросовісність фізичної особи-боржника

Реєстр осіб, яким обмежено доступ до гральних закладів та/або участь в азартних іграх:

Початок 2024 року – 3,7 тис. осіб

26.07.2024 – 7,8 тис. осіб

25 квітня 2025 року – 13 тис. осіб

Верховний
Суд

Дякую за увагу!